

RDZ – I.5130. 152. 2017. WW

Nr rejestru A - 1499

DECYZJA

w sprawie wpisu zabytku nieruchomego do rejestru zabytków

Na podstawie art. 3 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 7 pkt 1, art. 8, art. 9 ust. 1 i 2, art. 89 pkt 2 i art. 93 ust. 1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1446, ze zm.) oraz art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1257), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego na wniosek **Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, ul. Grunwaldzka 15,**

o r z e k a m:

wpisać do rejestru zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego **pod numerem rejestru A - 1499** następujący zabytek: **budynek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, położony przy ul. Grunwaldzkiej 15 w Rzeszowie, Gmina Miasto Rzeszów**

w granicach: **ww. obiekt wraz z otoczeniem obejmującym działki nr: 584/10, 584/5, 584/6, 585/12, 584/3, 585/10, 585/8, 584/2, 585/6 obr. 207 Rzeszów Śródmieście (KW RZ1Z/00000844/4, KW RZ1Z/00139013/3, KW RZ1Z/00143454/7, KW RZ1Z/00190704/9), zgodnie z załącznikiem nr 1, stanowiącym integralną część niniejszej decyzji.**

Wpisem do rejestru zabytków nie obejmuje się działki nr 584/7 obr. 207 Rzeszów Śródmieście (KW RZ1Z/00138659/6).

U z a s a d n i e n i e

W dniu 17.07.2017 r. do Rzeszowskiej Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z/s w Przemyślu wpłynął wniosek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, ul. Grunwaldzka 15, w sprawie wpisania do rejestru zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego budynku Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego położonego przy ul. Grunwaldzkiej 15 w Rzeszowie, na działkach o nr ewid. 584/10, 584/5, 584/3, 584/2, obr. 207 wraz z otoczeniem.

Pismem z dnia 27.07.2017 r. znak: Rz-RDZ.5130.26.2017.KC organ zawiadomił Strony postępowania o wszczęciu postępowania administracyjnego, a także o terminie oględzin obiektu.

W dniu 10.08.2017 r. przy udziale Stron postępowania odbyły się oględziny budynku Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego wraz z otoczeniem. W protokole z oględzin ustalono granicę otoczenia obiektu, na które składają się działki nr: 584/10, 584/5, 584/6, 585/12, 584/3, 585/10, 585/8, 584/2, 585/6 obr. 207 Rzeszów Śródmieście, z wyłączeniem działki nr 584/7 obr. 207.

W toku postępowania organ zgromadził materiał dowodowy, na który składają się: protokół oględzin z dnia 10.08.2017 r. wraz z dokumentacją fotograficzną wykonaną podczas oględzin; wypis z rejestru gruntów oraz wyrys z mapy ewidencyjnej dla działek nr: 584/10, 584/5, 584/3, 584/2, 584/10, 584/5, 584/6, 585/12, 584/3, 585/10, 585/8, 584/2, 585/6 obr. 207 Rzeszów Śródmieście; wydruk księgi wieczystej nr RZ1Z/00000844/4; karta ewidencyjna budynku Urzędu Wojewódzkiego, oprac. mgr M. Piękoś, 1994 r.; projekty budowlane: *Gmach prezydium W.R.N. w Rzeszowie. Projekt podstawowy*, aut. inż. Ludwik Pisarek, Rzeszów, luty 1951 r., *P.W.R.N. Rzeszów Blok A.B.C. Elewacje. Rysunki Szczegółowe*, inż. Ludwik Pisarek, inż. Marcin Weinfeld, Rzeszów, kwiecień 1955 r., *Gmach Prezyd. W.R.N. Rzeszów. Rysunki Robocze i szczegóły*, inż. Ludwik Pisarek, Rzeszów, marzec 1952 r.; opracowania: A. Długosz, *Rzeszów socrealistyczny – architektura i urbanistyka miasta w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych XX w.*, w: *Pod dyktando ideologii. Studia z dziejów architektury i urbanistyki w Polsce Ludowej*, pod red. P. Knapa, Szczecin 2013, K. Stefański, *Architektura polska 1949-1956*, w: *Kwartalnik architektury i urbanistyki*, T. XXVII, z. 1-2, Warszawa 1982 r.

Rozpoznając wniosek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, mając na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, organ zważył co następuje:

Budynek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego położony jest w centrum miasta, pomiędzy ulicami Grunwaldzką, Sobieskiego i Piłsudskiego, w pobliżu skrzyżowania dwóch głównych osi komunikacyjnych miasta. Obiekt usytuowany jest w historycznym zespole urbanistycznym miasta jako wolnostojący, indywidualny, stanowiąc niewątpliwie charakterystyczną dominantę architektoniczną i kompozycyjną rzeszowskiego śródmieścia.

Budynek wzniesiony w latach 1951-1954 według projektu opracowanego przez inż. Ludwika Pisarkę z Rzeszowa, przy konsultacji z architektem warszawskim Marcinem Weinfeldem, w stylu socrealizmu. Założony na rzucie litery H, składa się z dwóch skrzydeł pięciopiętrowych połączonych z centralną częścią siedmiopiętrową. Od strony wschodniej i zachodniej bryła poprzedzona dwoma prostokątnymi tarasami ze schodami, stanowiącymi wejście do budynku. Od strony południowej boczne wejście poprzedzone schodami. Konstrukcja szkieletowo-słupowa, żelbetowa, wypełniona ścianami z cegły. Budynek podpiwniczony w całości. Elewacje w wielkim porządku: cokół wysoki, boniowany, obejmujący sutereny i parter, zwieńczony gzymsem, nad którym dekoracja w formie balustrady z tralkami. Powyżej pilastry biegnące przez całą wysokość pięciu kondygnacji, zwieńczone kapitelami ozdobionymi kintionem i fryzem kostkowym. Pomędzy pilastrami regularnie i symetrycznie rozmieszczone okna. Całość zwieńczona belkowaniem z wydatnym gzymsem koronującym. W części centralnej budynku, dwie ostatnie kondygnacje również ozdobione pilastrami i zwieńczone gzymsem koronującym. Nad częścią główną, a także nad skrzydłami bocznymi stropodachy. Na parterze części głównej reprezentacyjny hall główny, który przebiega przez całą długość centralnej bryły. Sufit pomieszczenia podparty przez sześć masywnych kolumn o klasycznych bazach, żłobkowanych trzonach oraz jońskich głowicach z abakusami. Podobne kolumny zwieńczone kapitelami tokańskimi, ustawione w parach wokół hallu dźwigają wydatne belkowanie, zwieńczone galeryjką (obecnie zamurowaną) z tralkową balustradą. Powyżej ściany podzielone pilastrami jońskimi. Budynek skomunikowany pionowo dwiema klatkami schodowymi z przeszklonymi ścianami, schody wielobiegowe z tralkowymi balustradami. Na parterze w zachodniej części skrzydła południowego mieści się reprezentacyjna Sala Kolumnowa o bogatym wystroju architektonicznym. Układ pomieszczeń każdego skrzydła dostosowany jest do funkcji budynku, ze środkowego korytarza prowadzą po obu stronach wejścia do pokoi i sal.

Korytarze i niektóre sale posiadają dekoracje w postaci: sufitów podzielonych profilowanymi listwami na geometryczne pola, profilowanych obramień drzwi, motywów pilastrów i profilowanych arkad zdobiących ściany. Posadzki w budynku wykonane z barwionego lastryka.

Przedmiotowy budynek został wzniesiony w stylu socrealizmu, odzwierciedla cechy charakterystyczne tego stylu i reprezentuje osiągnięcia epoki. Budynek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego jest obiektem monumentalnym, o zwartej, symetrycznej bryle oraz bogatej dekoracji architektonicznej elewacji oraz wnętrza. Twórca projektu, inż. Ludwik Pisarek we współpracy z arch. Marcinem Weinfeldem posłużył się tradycyjnymi formami architektury. Prosta, monumentalna, modernistyczna bryła budynku została zgodnie z kanonami architektonicznymi ideologii socrealistycznej ozdobiona zestawem form klasycyzujących, takich jak: boniowanie na cokole, kanelowane kolumny, pilastry, portale, profilowane gzymsy, balustrady tralkowe czy płyciny stropowe podzielone listwami.

Budynek posiada wartości historyczne, które reprezentują jego materialne cechy – autentyczna substancja historyczna materiału oraz struktury została tu zachowana bez zasadniczych przekształceń od czasu budowy. Podobnie kontynuowana jest pierwotna funkcja obiektu – siedziba organów administracji państwowej. Autentyczna, zachowana bez zasadniczych zmian od czasu powstania jest także forma zewnętrzna gmachu, czyli jego bryła, elewacje, a także elementy oryginalne wnętrza.

Gmach Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego był i jest miejscem ważnych funkcji politycznych, siedzibą władz województwa. Jest także bezpośrednio związany ze zjawiskami historycznymi dotyczącymi rozwoju i przemian w dziedzinie architektury i urbanistyki, jako obiekt charakterystyczny dla okresu socrealizmu w sztuce. Po II wojnie światowej Rzeszów stał się stolicą województwa utworzonego z czterech powiatów województwa krakowskiego i pozostałej w Polsce części województwa lwowskiego. Ten poważny awans miasta i jego nowa funkcja były związane z koniecznością wznoszenia siedzib dla utworzonych tu organów administracyjnych, czego najważniejszym przykładem jest budynek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego. Tak więc przedmiotowy obiekt jest najbardziej okazałym i jednym z pierwszych budynków administracyjnych wzniesionych w okresie socrealizmu w województwie podkarpackim.

Zgodnie z art. 3. pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wpisowi do rejestru zabytków podlega między innymi nieruchomość, będąca dziełem człowieka lub związana z jego działalnością i stanowiąca świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, której zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronie poprzez wpis do rejestru zabytków bez względu na stan zachowania podlegają zabytki nieruchome będące w szczególności dziełami architektury i budownictwa.

W niniejszej sprawie przesłanki wpisu do rejestru budynku Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego zostały spełnione, co w pełni uzasadnia dokonanie wpisu do rejestru zabytków województwa podkarpackiego. Jak wskazano powyżej, przedmiotowy obiekt jest materialnym dokumentem przeszłości, posiada wartości artystyczne, historyczne, krajobrazowe oraz wartości naukowe, a jego zachowanie leży w interesie społecznym.

Po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego zgodnie z art. 9 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, w niniejszej sprawie zastosowano formę ochrony zabytków w postaci wpisu do rejestru zabytków zgodnie z art. 7 pkt. 1 tejże ustawy.

Niniejszą decyzją zgodnie z art. 9 ust. 2 cytowanej wyżej ustawy zostało objęte także otoczenie zabytku, to jest działki nr ewid. 584/10, 584/5, 584/6, 585/12, 584/3, 585/10, 585/8, 584/2, 585/6 obr. 207 Rzeszów Śródmieście. Zgodnie z art. 3 pkt 15 cyt. ustawy otoczenie stanowi teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Jak wskazano powyżej, budynek Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego stanowi istotny element oraz dominantę kompozycyjną rzeszowskiego śródmieścia. Stąd konieczność wpisania do rejestru zabytków otoczenia budynku, dla ochrony jego wartości widokowych i ekspozycyjnych. Objęcie ochroną otoczenia przedmiotowego obiektu w granicach wskazanych w załączniku nr 1 do niniejszej decyzji stanowi także niezbędne minimum pozwalające na ochronę przed dokonywaniem niekorzystnych, wtórnych zniekształceń w zakresie zagospodarowania w/w działek, a także przed szkodliwym oddziaływaniem tego zagospodarowania.

Zastosowanie art. 8, art. 89 pkt 2 i art. 93 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy znajduje podstawę w zakresie własności rzeczowej i miejscowej Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do rozpoznania niniejszej sprawy.

Art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego powołano, gdyż niniejsza decyzja ułatwia sprawę będącą przedmiotem postępowania administracyjnego.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje Stronom – na podstawie art. 127 § 1 i art. 129 § 1 i § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego – odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w terminie 14 dni od jej doręczenia, za moim pośrednictwem.

Zgodnie z art. 127a § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

WOJEWÓDZKI
URZĄD OCHRONY ZABYTEKÓW
w Przemyślu
DECYZJA STAŁA SIĘ OSTATECZNA

Podkarpacki Wojewódzki
Konserwator Zabytków

Beata Kot

Podkarpacki Wojewódzki
Konserwator Zabytków

Beata Kot

Załączniki:

1. Kserokopia kopii mapy zasadniczej i ewidencyjnej działek nr: 584/10, 584/5, 584/3, 584/2, 584/10, 584/5, 584/6, 585/12, 584/3, 585/10, 585/8, 584/2, 585/6 obr. 207 Rzeszów Śródmieście w skali 1:500.

2. Kserokopia wypisu ze zbioru danych EGiB dla działek nr: 584/10, 584/5, 584/3, 584/2, 584/10, 584/5, 584/6, 585/12, 584/3, 585/10, 585/8, 584/2, 585/6 obr. 207 Rzeszów Śródmieście.
3. Pouczenie o skutkach wpisu do rejestru zabytków.

Otrzymują:

1. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta Rzeszów, Rynek 1, 35-064 Rzeszów
2. Podkarpacki Urząd Wojewódzki, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów
3. PGE Dystrybucja Spółka Akcyjna z siedzibą w Lublinie, ul. Grabarska 21A, 20-340 Lublin

Do wiadomości:

1. Gmina Miasto Rzeszów, Rynek 1, 35-064 Rzeszów
  2. Sąd Rejonowy w Rzeszowie, VII Wydział Ksiąg Wieczystych, ul. Kustronia 4, 35-303 Rzeszów
  3. Narodowy Instytut Dziedzictwa, ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa
  4. Narodowy Instytut Dziedzictwa, Oddział Terenowy w Rzeszowie, ul. Hetmańska 15, 35-045 Rzeszów
  5. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z/s w Przemyślu - Delegatura w Rzeszowie, ul. Mickiewicza 7, 35-064 Rzeszów
- ⑥ A/a x 3

KC - WUOZ Del. Rzeszów

